

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

S[e]c[und]a est consideratio miserande dispoositionis. q[...] de somno.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

De procuranda acceleratōe Fo. III

sua negligentia doleant qz non feruenti⁹ operibz pnie z virtutis insudarunt. Sicut igit in eodē Eccl. ca. dz. **V**emento nouiss⁹ simoz z noli obliuisci. Neqz em est cōuer⁹ sio. Et sicut dicit saluator Lu. xxi. **V**igilate itaqz oī tpe orantes vt digni habeamini effugere q̄ ventura sunt z stare an filius hoīs. Sed heu heu q̄ pauca h̄ considerāt. Heu quanta in multis sue salutis negligētia. **Q**stulti q̄m̄sari q̄ dei iudiciū non cogitant z q̄ ad euadendā iudicis irā non pudent. **P**s. **I**ntelligite insipientes i populo z stulti aliqui sapite. **E**t Deut. xxiij. **S**ens absqz p̄silio z sine prudentia vrinaz saperent z intelligerent ac nouissima p̄uiderent. **C**onsiderate itaqz charissimi hore mortis dubitatē: demonis calliditatē: **I**mplacabile tunc iudicis seueritatē: q̄ penfare qm̄ tunc impossibile vobis erit saluti vte p̄uidere qd̄ tū nunc facile est. **N**unc ei ppior est nostra salus. **P**ax nobis p̄deset primū aduentū dñi celebrare in q̄ venit vt redemptoz nisi sic p̄parati essem⁹ tanq̄ seculare expectantes tertiū eius aduentū in q̄ manifestabit vt iudex. **Q**uid em obitina⁹ tis pctōibz p̄derit gaudiū dñice incarnationis et natiuitatis qm̄ in dei iudicio oia eius gaudia conuertent in luctū. **T**unc verificabitur de illud qd̄ dz. **J**. **H**ach. **J**. **D**ies festi eius **S**uersi sunt in luctū: sab⁹ bata eius in opprobriū: honores ei⁹ in nihilum: scdm̄ gl̄iam eius multiplicata est ignominia eius: z sublimitas eius cōuer⁹ sa ē in luctū. **H**ec ibi. **N**e igit differat⁹ amplius scientes qz hora est zc. **A**udi terribilem cōminationē iudicis. **A**po. ij. **S**i non vigilauer⁹ veniā ad te tanq̄ fur z nescies q̄ hora veniā ad te. **E**t **D**at. xxiij. **S**i dixerit malus seruius in corde suo: morā facit dominus me⁹ venire z ceperit p̄utere conseruos zc. **V**eniet dñs serui illius in die q̄ non sperat z hora q̄ ignorat z diuidet eū: partē eius ponet cū hypocritis **I**bi erit fletus z stridor dentū. **H**ec ibi. **Q**uāta confusio tunc erit vtz in dei iudicio his q̄ nunc negligunt preparare. **E**um em iusti possunt dicere illud **P**hil. ij. **S**aluatorē expectamus dñm zc. **I**lli certe hnt dicere. **D**amnatōrē expectamus.

Hec de prima principali p̄sideratione

superius p̄posita iuxta verba passumpta vtz **H**ora est iam nos de somno surgere.

Sequit̄ scda p̄ncipalis consideratio.

Secunda principalis consideratio est consideratio miserade dispositio⁹ sitionis que tangit cum dicit de somno. **D**icit Aug⁹. super **P**sal. lxx. q̄ somnus anime est obliuio dei. **H**moi autē obliuio est per pctm̄. **S**tatus itaqz pcti dz somnus p̄ter eius miserabile dispositio⁹ sitionis. **S**icut em dormiens non habet plene operationes vitales vite corporalis p̄ter quod p̄s dicit. **E**th. q̄ somnus est dimidiuz vite. **S**ic qui est in pctō non habet opationes vite spūalis **P**rouer. xxiij. **V**tz q̄ p̄ger dormis: vtz q̄ de somno **P**surges: **P**arium in quā dormies. q. d. **E**t cetera teipm̄ diligenter qz hora est iā nos d̄ somno surge re. **N**isi em teipm̄ exataueris: tñ citovelis nolis excitaber⁹ cū manifestabit sup te ira dei. qz sicut dz **Eccl.** v. **I**n pctōres respicit ira dei. **E**t aut̄ plenius videamus q̄ conuenienter pctm̄ dz somnus et q̄ miserabilis sit status pctō: considerare debemus qm̄ spūaliter pctm̄ aufert tria q̄ corporaliter auferunt p̄ somnū corporis.

Primū est actualitas sensationis.

Scdm̄ est facultas opationis.

Tertū est p̄as defensionis.

Primo pctm̄ aufert actualitatem sensationis. **S**icut em dormiens non vtitur actualiter potentis sensitivis corporalibus: sic in pctō iacens non vtitur sensitivis spūalibus. nam per pctm̄ efficit spūaliter insensibilis z hoc quantū ad oēs qm̄ qz sensus. **P**rimo quantū ad tactū. **C**ū em pctm̄ sit onus grauissimū iuxta illd̄ p̄s **S**icut onus graue grauate sunt sup me. s. iniquitates mee. **O**nus in quā sic graue q̄ nec celum nec firmamentū vna hora potu⁹ sustinere. **L**uce. x. **V**idebam sc̄ba nam sicut fulgur de celo cadentem. **E**t tamen miser homo non sensit illud onus sz tamen sentiet postea. **S**i grosse turres et magni montes et lapides super peccato⁹ rem eaderent: non sic eum deprimerent sicut vnum peccatum morale. **R**eliqueret enim eum super superficiem terre. illud

Sermo de aduētū dñi

aut vsq; ad centrū terrę & loca inferni de-
scendere compellit. **H**eu heu qd de centū
qd d' mille grauiſſimas pctis q̄profunde
labi faciunt. Sic ille qui portat vel trahit
onus in aq̄ non bñ sentit pondus donec d'
aq̄ exierit. Sic onus pcti in aq̄s deliciarū
non sentit. Sd qñ exierit hō de delictis hu-
iūs vitę tunc sentiet qñtā sit pcti grauitas.
Sicut igit deponendū esset hoc onus. Ille
em̄ q̄ magnū onus hz sup collum non ces-
ſat currere donec veniat ad locū xbi debet
deponere. Sic deberet pctōr festinare ad
deponendū onus pcti p contritiōē & con-
fessionē Heb. xij. Deponentes oē pond'
& circumſtans nos pctm̄ p patientiā curra-
mus ad ppositum certamen. aspicientes in
auctorem fidei & psumatorē iesum q̄ ppo-
sito sibi &c. Item cum pctm̄ sit infirmitas
grauiſſima & graue vuln' aq̄e. hoc tñ pec-
catores miseri non sentiunt. Ps. Sic vul-
nerati dormientes in sepulchris. Est em̄ pec-
cator sicut ille q̄ habet mēbra aliqua stupi-
da que non sentiūt infirmitatē suam. **B**er.
Scio longe a salute esse mēbrū qd obstu-
puit & egrum sese non sentientē periculosi-
us laborare. Item cū pctōr verbere gra-
uiter a suggestionē diabolica & trahatur i
viam pditionis: ipse tñ non dolet neq; sen-
tit. **P**rouer. xxij. Eris quasi dormiens i
medio maris & quasi sopitus gubernator
amisso clauo & dices.erberauerunt me
& ego non dolui. **S**er. xerunt me & ego nō sen-
si. **H**ec ibi. **S**ed pctm̄ reddit hominē
insensibilem q̄ ad gustum spūalem. Pctm̄
em̄ & maxie diu continuatū aufert oēm sa-
porē diuine dulcedinis & spūalium
inficiens palatū cordis vt omnia spūalia
videant sibi amara. Ps. Omne scā abo-
minata est ania eorū. **E**t glosa sup illud ps
Quā magna multitudo dulcedinis tue do-
mine. **D**icit. Hanc dulcedinē non sentiūt q̄
palatum cordis habent infectū febre i q̄
ratis. Item cum ipa pctā amaritudinē gra-
uem habeant. **S**axta illud. **H**iere. ij. Scio
& vide qz malū est & amara reliquisse tēdo
minū deū tuum. **T**ū multi qz sunt nutri-
ti & assueti in pctis. **I**deo sibi vident pctā
dulcia & sapida que admodū piscib; aq̄ ma-
ris. **E**sa. v. **E**le qui dicitis malū bonū: & bo-
nū malū: ponentes amara in dulce & dul-
ce in amara. **T**ertio q̄ ad sensū odorat

Lum em̄ pctm̄ sit fetidissimū: miser tamē
pctōr fetore ei' non percipit. **A**nsel. **T**olera-
bili' feter canis putridus corā hominib; q̄
ania peccatrix corā deo & angelis ei'. **I**te
cum in virtutib; sit odor: suauissim'. iuxta
illud. **Cañ. j.** **C**urremus in odore yngue-
torū. et miserim' tñ pctōr q̄no nō percipit.
Ber. **Q**ui non sentit odore tuū: aut mor-
tuus: aut fetidus est dñe. **Q**uarto q̄ ad
auditū spūales. **P**ctōres em̄ non audiunt
verbum dei aure cordis: lz forte qñq; au-
re corpis. **H**iere. xvij. **N**ō audierunt neq;
inclinauerūt aure suam: sed indurauerunt
ceruicē suam ne audirent me & ne accipe-
rent disciplinā. **H**ec ibi. **P**ctōres q̄pe nō
audiūt deum ipsos reuocantē. **E**sa. l. **T**o-
caui & nō erat q̄ audiret. **E**t **H**iere. xj. **N**ō
audiesat neq; inclinauerūt aure suam: sed
abierūt vniuersiq; in prauitate cordis sui
Sed attendite diligētē qd in eodem ca-
dit. **D**aledict' q̄ non audierit verba pa-
tri hui' qd pcepti patrib; vestr; &c. **E**t ibi
dem post. **A**udite vocē meā & eritis misē
in populū &c. **Q**uinto facit peccatū ho-
minē insensibile q̄ ad visum spūale. **S**o-
phon. j. **A**mbulabūt vt cecī quia dño pec-
cayerūt. **F**igura **T**ob. ij. **T**obias dor-
miendo ex stercore hircinis visum pdi-
dit. sic homo ex stercore. nō vidit peccatū.
Precipue autē pctm̄ impedit peccatorē vi-
sum et considerationē q̄ntum ad tria: q̄rū
tamen cōsideratio est pmaxime necessaria.
Primo ipedit ne pctōr recognoscat ter-
ribile dī maiestātē. **E**sa. j. **C**ognouit bos
possessorē suū. **I**srael aut me non cognouit:
dñs. et **E**sa. xlv. **A**ccinxi te & nō cogno-
uisti me. **I**bidē. **V**ocaui te nomine tuo: assu-
milavi te & non cognouisti me. **E**t **D**eut.
xxxij. **O**blit' es dñi creatoris tui. **I**do sic
dñs Paul'. j. **C**oz. xv. **L**uigilate iusti & no-
lite peccare: ignorantia em̄ dei qdam hñt
Sed impedit ne hō recognoscat mise-
rabile sui vānitātē. **B**reg. **E**o ipso hō vā-
hementi' desipit q̄ semetipm̄ nescit. **B**er.
Multi multa sciūt & semetipos nesciūt &c.
Tertio impedit ne recognoscat detesta-
bile pcti qualitātē. **N**on em̄ videt pctōres
star' sui vilitatē. **F**igura. **L**oth dormiēs
non pcepit qñ cum filijs suis concubuit.
vt habet **B**er. xij. **H**iere. ij. **Q**uivis facta
es nimis. **I**tem non vident star' sui pau-

De miserāda dispositōe Fo. v.

peratam. Figura Gen. ix. Noe dormiēs non sensit se nudatū neq; pcepit. Apocal. ij. Nescis q̄a miser es et miserabilis: pauper et cecus et nudus. Bernū. Paup̄tas p̄niciosa est meritoꝝ penuria. Item nō vident stat⁹ sui piculositatem. Figura Jone j. Jonas sopore depressus q̄litate t̄pis et q̄ntitate piculi nō aduertit: cū t̄n torū piculū veniret p̄ter ip̄m. Sic dormiēs in peccato ip̄s suū amittit: nec sue dānationis piculum aduertit. Ps. Nescierūt neq; intellexerūt: in tenebris ambulāt. Est q̄ pctōr dormiēs imo cecus q̄ neq; videt supra se terribile dei maiestatem: neq; videt seip̄sum neq; miserā stat⁹ sui. Inq̄ntū autē pctōr nō videt stat⁹ sui vilitatē similis est ceco q̄ in lutū cecidit q̄ non videt se inq̄natū cū t̄n multū sit deurpat⁹. Ps. Cōprehēderūt me iniq̄tates mee et nō potui ut viderem. Et sicut cec⁹ sepe cadit et offendit: sic peccator. Tob. xj. Lepit pater cecus currere offendens pedib⁹. Inq̄ntū autē ip̄e pctōr nō videt suā paup̄tatē imo sib̄ip̄i eā est volūtaria paup̄tatē sue similis est hōi in rociato ad iudiciū q̄ bonos et fideles testes q̄z testimonio causam suā defendere possent: in medio vie sue interficiat: et illos q̄ cōtra ip̄m testimoniū daturi sunt secum adducit et nutrit. Ps. dō: em̄ bona opa sua in terimūt p̄ pctm̄ et mala secum portat. Opera em̄ bona testimoniū phibent p̄ homine et mala p̄ ip̄m. Jo. x. Opa q̄ ego facio ip̄a testimoniū phibent de me. Inq̄ntum autē pctōr nō videt stat⁹ sui piculositatē similis est hōi q̄ velat⁹ oculis ducit ad parib⁹ lum: qd̄ t̄n non videt nec p̄siderat. Thre. vi. Ne nobis quia peccauim⁹: ideo obnebrati sunt oculi nostri. Inq̄ntum autēz non videt supra se terribile dei maiestatem et sue iusticie severitatē: nec in seip̄o miserabile sui vanitatē: similis est hōi debilissimo et infirmo nullaten⁹ effugere valenti q̄ habet gladiū acutissimū vibratū super caput suū quē t̄n nō videt neq; curat. Ps. Nisi cōversus fuerit⁹ gladiū suū vibrabit: arcū suū terendit et parauit illum. Sap. ij. Ecce cauit eos malicia eorū. Audi igit o pctōr somnolēte in pctis dormiēs: Audi Paulū dicentē Ep̄hes. v. Surge qui dormis et erurge a mortuis et illumina bit te christ⁹. Surge itaq; ne differas amplius: quia

hora est iam nos de somno surgere.

Secundo peccatuz aufert

facultatē opatiōis. Dormiēs q̄ppe nec pedem nec manū mouet: nihil opat⁹: nihil lucratur. Sic dormiēs in pctis nihil meritoꝝ um opat⁹. Pctm̄ em̄ reddit hōm̄ inutilez et infructuosum? simile mari mortuo qd̄ nihil generat p̄tinens ad vitam. Esa. lix. Opa eorū opa inutilia. Et de viro maledictō dicit Hier. xvij. Erit q̄m̄ in trice in deserto: quia sine fructu et sine vtilitate. Q̄m̄ utilis est stat⁹ pcti. Ad nihil em̄ valet nisi ad mortē eternā. Ro. vj. Stipēdia pcti mors. Q̄ autē existens in pctō nihil possit facere fructuosus seu meritoꝝ: probat⁹ q̄a charitas et gratia sūt p̄ncipiū et radix merendi. Ideo dicit Paul⁹. j. Cor. xij. Si linguis hōim loqr̄ et angeloz et c. charitatem autē non habeam: nihil mihi p̄dest. s. ad salutem. Pctm̄ autē mortale excludit gratiā et charitatē. ij. Cor. vj. Que cōuentio iusticie cum iniq̄tate? Item meritū dicit opus virtuosum acceptatū a deo ad vitam eternam. Nihil ē meritū nisi placēs deo. sed non potest hōis opatio esse placens deo nisi ip̄e hō deo placeat. Ideo dicit Gen. iij. Respexit dñs ad Abel et munera eius. Primo q̄dem ad Abel et deinde ad mūera eius. qz vitz nō sunt oblatiōes aut munera aut opa p̄sone alicui⁹ acceptabilia donisi ipsa p̄sone prius sit accepta. sed p̄sone existens in peccato mortali non potest esse placens deo. Sap. xij. Odio est deo impius et impietas eius. ergo neq; eius operatio potest esse deo placens: et p̄ cōsequē neq; meritoria. Item existens in peccato mortali dignus est pena eterna. iuxta illud Athanasij. Qui hō mala egerūt ibunt in ignem eternum. Et ij. Thes. j. Qui non obediērit euangēlio dñi n̄ri iesu christi peribunt in interitū eternas. Opus autē meritorū reddit hōiem dignum vita eterna gloriosa. igitur et c.

Prima ratio dici potest rō exclusionis. qz vitz peccatū excludit radicem meriti.

Scda dici potest ratio indignationis. quia vitz homo per peccatū incurrit indignationem dei.

Tertia dici potest ratio obligationis. quia videlicet p̄ pctm̄ obligat homo ad penam eternam.

Sermo de aduentu dñi in carne

Tertio peccatis aufert po testate defensionis. *Figura* Jud. v. Sisa-
re dormiens caput cu clauo terre figit. Et
Jud. xv. Sason dormiens crine & fortitudo
dixit spoliat. Et. j. Reg. xv. Saul dormi-
ens amisit ephraim isolatois & hasta defen-
sionis. Sic petor dormiens in peto amisit
fortitudinem spualem & pratem defensionis.
Et hoc propter triplicem rōnem. **Prima**
dicit ratio pncipiose subiectionis. quia vix
homo per petm subijcit diabolo tanq̄ ser-
uus qui est sub prate dñi sui. *Ps. ij.* A q̄
quis supatus est: eius & seruus est. Dicit
naturales qz ex q̄ ceruus victus est ab alio
ceruo nunq̄ ei postea resistit. sed qñ occur-
rit ei qñ dñm eū reputas caput inclinat &
cornua in signū subiectionis & seruitutis
Sic miser homo vixit a diabolo p cōsen-
sum peti: ei postea nō resistit. Seruus q̄ p
pe nō potest recedere d seruitio dñi sui qñ
vult: sic nec hō a peccato. *Piscis* per se in-
trat nassam & qñ vult: sed non p se & qñdo
vult exit. *Ps.* Spūs vadens & nō rediens.
Madēs. s. p se in petm: sed nō p se redies.
Secunda dicit ratio damnose puationis.
Vix hō p petm priuat auxilio diuine grē
Ideo sicut nauis fracto gubernaculo non
q̄ vult dñs exis ducit. sed q̄ eam vent' im-
pulerit. Sic vt dicit *Chrys.* homo q̄ est i pec-
cato diuine grē auxilio pdito non qd vult
agit: sed quod diabol'. *Rom. vij.* Qd no-
lo hoc ago. *Thies. j.* Abierūt absq̄ forti-
tudine ante faciem subsequēntis.
Tertia dicit ratio ruinosē debilitationis.
quia vix per peccatuz debilitat inclinatio
hominis ad bonū virtutis. *2d pbat Tho-*
mas. 2. q. lxxv. quia p actus hūanos fit
inclinatio ad similes actus. Et hoc aut q̄
aliquid inclinā ad vñū p̄iorū debilitat ei
inclinatio ad aliud. Unde cū petm sit frū-
ti contrariū: ex hoc ipso q̄ hō peccat debili-
tat eius inclinatio ad bonū virtutis. *Nec*
Tho. Vñ peccatū dicit p̄t̄ paralyt̄is spū-
tualis. *Barth. vij.* Puer meus iacet in
domo paralytic' & male torquet. Pecca-
tor em p seipm a peto surgere non potest:
neq̄ ab hostib' suis se defendere. Et dicit
itaq̄ patz q̄ status peccati pueniēter dicit
sompn' & q̄ miserabilis sit dormitio pecca-
ti: et quāto diuturnior: tanq̄ petor. Ideo

sine vltiori dilatione hora est iam nos de
sompno surgere. **Hec** de secunda conside-
ratione pncipali in sbis propositis supe-
rius insinuata.

Sequit tertia cōsideratio
Tertia pncipalis cōsideratio que in
passim pro themate tangit: est cō-
sideratio exercitade afflictionis q̄ no-
tas cū dicitur: surgere. i. a somno excitari. Post
sunt aut huiusmodi excitationis affectus
tres pncipue rōnes assignari ex considera-
tione triplicis aduentus dñi puenientes.
Ideo huiusmodi triplicis aduentus cōsideratio
nobis ostendit manifeste qz hora est iam
nos de somno surgere.

Prima est stimulatō feruentis amoris
q̄ in nob esse dicitur ex cōsideratōe pmi aduen-
tus dñi qui est maxime admirabilis.

Secunda est afflictio vrgentis doloris
que in nob esse debet ex cōsideratōe adue-
tus in mentē q̄ est maxime desiderabilis.

Tertia est sollicitatio pūgentis timoris.
Cum em dñs ex sua misericordia inextimabilē
ad nos venire velit & i nobis habitare: val-
de nobis dolendus est pro peccat' qzibus
a nobis deum repellim' & diabolo nosmet
ipso subijcim'. Sollicitatio aut timoris
in nobis esse debet ex cōsideratōe vltimi
aduentus qui est maxime terribilis. s. ad-
uentus in iudicium. **Stimulatio** amo-
ris sit excitationis et vigilie causa: patet.
Ham Gen. xxij. Jacob p Rachel seruicens
ex amore dicebat. Fugebat somnus ab
oculis meis. Unde etiā amor dei vigilie
nos facit in bonis opibus. De afflictioe
aut doloris q̄ sit excitationis & vigilie cau-
sa: patet. quia infirmi acerbitate morbi: et
pueri cum virgīs excitant. Unde. *j. Da-*
chab. vij. dicit Antioch'. **Recessit** somn'
ab oculis meis: & occidi & corruī rē. et se-
quif. In quantā tribulationē deueni et in
quos fluctus tristitię in qua nunc sum qui
secundus dā & dilectus in potestate mea
De sollicitatione autē timoris patet: quia
vigiles sunt qui sentiunt celsus hostib' cir-
cūdari: et q̄ timent vehementer aliqd̄ ma-
gnū imminēs piculum. Ideo bene dicit
Bar. xij. Vigilate: nescitis em qñ tēpus
sit. s. comparēdi coram summo iudice.

Et igit triplicem predictam excitationē
nis & vigilie rationem habeam': oportet